

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan kokous 32, 2/2016

PÖYTÄKIRJA

Aika 15.3.2016, klo 10:15–12:15

Paikka MMM, Mariankatu 23, Helsinki, kokoushuone Kartano (2. krs)

Jakelu Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta
Jäsenet ja (varajäsenet) **läsnä olleet tummennetulla**

Olli Peltoniemi, puheenjohtaja, Helsingin yliopisto
(Pirjo Kortnesniemi, varapuheenjohtaja, Eläinten terveys ETT ry.)

Susanna Ahlström, maa- ja metsätalousministeriö

Jaana Mikkola, Elintarviketurvallisuusvirasto
(Taina Mikkonen, Elintarviketurvallisuusvirasto)

Tapio Palmu, Lounais-Suomen aluehallintovirasto
(**Taina-Riitta Seppälä**, Lounais-Suomen aluehallintovirasto)

Leena Suojala, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry
(Sami Kilpeläinen, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry)

Johan Åberg, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC r.f.
(Tomas Långgård, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC r.f.)

Saara Kupsala, Itä-Suomen yliopisto
(Birgitta Wahlberg, Åbo Akademi)

Jarkko Niemi, Luonnonvarakeskus
(Tiina Reilas, Luonnonvarakeskus)

Jaakko Mononen, Itä-Suomen yliopisto
(Mari Heinonen, Helsingin yliopisto)

Päivi Lahti, Helsingin yliopisto
(Markku Oksanen, Turun yliopisto)

Salla Tuomivaara, Animalia ry
(Sami Säynevirta, Animalia ry)

Kati Pulli, Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry
(**Maria Lindqvist**, Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry)

Sanna Nokka, ProAgria Keskusten Liitto ry
(Pirkko Taurén, Faba osk.)

Elias Jukola, HKScan oyj
(**Tuomas Herva**, AtriaNauta)

Matti Kalervo, Kesko oyj
(Sari Ristaniemi, SOK)

Juha Beurling, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry
(Annikka Marniemi, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry)

Mai Kivelä, Animalia ry

Satu Raussi, sihteeri, Eläinten hyvinvointikeskus EHK

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10:18.

2. Kokouksen järjestäytyminen

Kokous todettiin ajoissa koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi. Kokouksessa oli läsnä 16 henkilöä.

3. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Edellisen kokouksen (26.1.2016) pöytäkirja hyväksyttiin.

4. Ajankohtaista maa- ja metsätalousministeriöstä

Ministeriön edustaja kertoi, että täydentävien ehtojen eläinten hyvinvoinnin valvontoihin tulee lisää valvottavia kohtia, mutta eläinten hyvinvoinnin säädökset eivät kuitenkaan ole muuttuneet. Ministeriö on tavannut tuottajia asian merkeissä. Kokoushetkellä lausunnolla oli täydentävien ehtojen valtioneuvoston asetus. Tarkoituksena on poistaa muutama valvottava asia, joita ei vaadita EU säädöksissä, kuten meluun ja eläinten puhtauteen liittyvät vaatimukset. Tuottajien taloutta haittaavat tukien maksatusten viivästykset.

Eläinsuojelulain valmistelua jatketaan ministeriössä virkamiestyönä. Tarkoituksena on kutsua eläinsuojelulain uudistuksen ohjausryhmä vielä koolle, mutta aikataulusta ei ole tietoa. Uuden eläinsuojelulain lausuntokierros voi aikaisintaan olla tämän vuoden lopussa – ensi vuoden alussa. Lain eduskuntakäsittely mennee siis ensi vuodelle.

Ministeriö kiitti neuvottelukuntaa tämän viimeisessä kokouksessa.

5. Eläinlajikohtaiset tuotantoeläinten suojelun säädökset. Erityisesti nautojen suojelun asetus sekä muut uudistustarpeet. [Linkit asetuksiin](#)

Puheenjohtaja summasi edellisen kokouksen keskustelun eläinlajikohtaisista tarpeista. Edellinen tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta nosti lausunnoissaan esiin nautojen hyvinvointia edistäviä asioita: asianmukaisen kivunlievityksen tarve vasikoiden nupoutuksen yhteydessä, vasikoiden karsinoiden kokoritilälattioiden heikkoudet ja uusien parsinavetoiden rakentamisen investointitukien lakkauttamisen. Tuotannon talousvaikeudet nousivat sähköpostikeskusteluissa voimakkaasti esiin. Tuotannon talouden ja eläinten hyvinvoinnin edistäminen eivät ole automaattisesti toisiaan poissulkevia, vaan osa uudistuksista nostaa eläinten hyvinvoinnin tasoa ja tilan taloudellista tulosta samanaikaisesti. Lainsäädäntö ei myöskään ole ainoa kannustin eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi. Yhteiskunnan taloudellista tukea voi saada vaikkapa vapaaporsitusratkaisuihin. Lisäksi on elinkeinon omia toimia, joilla hyvinvointia edistetään lainsäädännön ulkopuolella. Keskusteltiin nautojen suojelun asetuksen (valtioneuvoston asetus nautojen suojelusta [592/2010](#)) uudistustarpeista sekä muista tuotantoeläinten hyvinvoinnin säädöstarpeista.

Juomavesi

Nisäkkäiden ja lintujen jatkuvan juomavedensaannin turvaaminen eläinten pysyvässä pitopaikassa on ollut esillä uuden eläinsuojelulain valmistelussa. Poikkeuksia jatkuvan vedensaannin turvaamiseen lain tasolla on myös kaavailtu, esimerkiksi eläinlääketieteelliset syyt, vastasyntynyt/vastakuoriutunut ja laajoilla alueilla luonnonmukaisesti pidettävät kuten porot. Valtioneuvoston asetuksella voisi olla mahdollista poiketa säädöksestä, jos jatkuva vedensaanti olisi käytännössä mahdotonta järjestää. Esimerkiksi talvella jatkuva vedensaanti voi olla vaikea järjestää rekikoirille tai muille ulkona pidettäville eläimille. Todettiin, että jatkuvasta vedensaannista säättäminen laissa ilman poikkeuksia voisi ehkä rajoittaa joidenkin

hyvien olosuhteiden tarjoamista. Esimerkiksi, jos nautojen talviaikainen jaloittelu jätetään toteuttamatta siitä syystä, että jaloittelualueella ei ole jatkuvaa vedensaahtia. Neuvottelukuntalaisista osa oli sitä mieltä, että eläimillä tulee poikkeuksetta olla jatkuvasti tarjolla hyvälaatuista juomavettä. Tuotiin myös esille, että sairaille eläimille jatkuva vedensaahtia olisi ehkä tärkeä turvata.

Naudoille parsi vai pihatto

Suomessa huomattava osa navetoista on edelleen parsinavetoita. Edellinen neuvottelukunta otti 30.9.2011 kantaa, että enää ei valtion varoin tuettaisi uusien parsinavetoiden rakentamista. Neuvottelukunta oli tästä yhtä mieltä edellisen neuvottelukunnan kanssa.

Parsinavetoista luopumisen kirjaaminen siirtymäajalla lainsäädäntöön jakoi mielipiteitä. Toiset vastustivat asian kirjaamista lainsäädäntöön ja toiset kannattivat. Vastustajien argumenttien mukaan parsinavetat tulevat ajan myötä käymään vähiin. Parsinavetassa tuotantoa harjoittaville parsinavetoista luopuminen on herkkä asia, eivätkä he halua parsinavetoista luopumisen kirjaamista lainsäädäntöön. Asian kannattajat perustelivat argumentin sillä, että eläinten hyvinvointia edistää tutkitusti liikkumisen vapaus, jolloin sekä parsinavetoista että emakkohäkeistä luopumisella olisi eläinten hyvinvointia edistävä vaikutus. Puheenjohtaja linjasi, että tämä neuvottelukunta ei vielä ole valmis tukemaan parsinavetoiden kieltämistä lainsäädännön tasolla, vaikka parsinavetoiden korvaamista pihatoilla halutaankin edistää ja pihatto nähtiin nautojen hyvinvoinnin kannalta parsinavetta paremmaksi.

Yhteiskunnan investointitukia tulisi suunnata pihattonavetoiden rakentamiseen. Kysymys siitä, tulisiko parsinavetoiden peruskorjauksia tukea yhteiskunnan varoin, jakoi mielipiteitä. Parsinavetoiden peruskorjausten tekeminen ja tukeminen eläinten ja ihmisten hyvinvointia edistäviksi sai toisaalta kannatusta. Toisaalta pohdittiin tilannetta, jossa maidontuottajalla on valinnan paikka peruskorjaako hän olemassa olevan parsinavetan vai tekeekö kokonaan uuden pihattonavetan. Tällaisessa tapauksessa toivottiin, että myös yhteiskunnan tuet kannustaisivat siihen, että vaaka kallistuu pihattonavetan rakentamisen puoleen. Toivottiin myös, että investointitukien säännöt ohjaisivat rakentamaan uusia pihatoita siten, että navettaympäristö edistää eläinten hyvinvointia, esimerkiksi tilavaatimusten, lattiaratkaisujen ja valoisuuden suhteen. Tähän on olemassa ohjeita, esimerkiksi Euroopan elintarviketurvallisuusvirasto EFSA:n julkaisema [Scientific Opinion on the use of animal-based measures to assess welfare of dairy cows](#). Todettiin, että pienissä parsinavetoissa (alle 30 eläinyksikköä) elävät luomulehmät pääsevät päivittäin ulos ja ulospääsy on lehmien hyvinvoinnille eduksi. Tavanomaisessa parsinavetasta lehmät pääsevät ulos jaloittelemaan tai laitumelle laidunkaudella, mutta ympärivuotista ulospääsyä ei ole pakko järjestää. Myös pihattonavetassa elävien nautojen pääsy ulos jaloittelemaan ja laitumelle edistää niiden hyvinvointia.

Nautojen tilavaatimukset ja ympärivuotinen ulkokasvatus

Yli kuuden kuukauden ikäisten nautojen vähimmäistilavaatimuksia ei säädösten tasolla ole. Tämä nähtiin aukkona tuotantoeläinten hyvinvoinnin säätelyssä ja säädöksiä kaivattiin. Nautoja ja myös hevosia pidetään yhä useammin ympärivuotisesti ulkona. Ulkokasvatusta ei ole lainsäädännössä määritelty eikä siihen ole säädöksiä. Esimerkiksi, millaisia rotuja ulkona voi pitää ympärivuotisesti, ja mitä säänsuojilta vaaditaan, olisi hyvä olla säädöksissä. Myöskään pihattoa ei ole säädösten tasolla määritelty. Seuraavan neuvottelukunnan toivottiin ottavan nämä asiat käsittelyyn.

Tuotantoeläimenä pidettävien kaniin suojeluun säädökset

Eviralle tulee vuosittain kyselyjä tuotantoeläimenä pidettävien kaniin pito-olosuhteista, esimerkiksi lattiamateriaalista ja tilantarpeesta. Kaniin suojelun säätelyn puuttuminen Suomesta ei ole valtava ongelma, mutta neuvottelukunnassa nähtiin hyvänä, että Euroopan tasolla erittäin yleisen tuotantoeläimen suojeluun saadaan meilläkin säädökset, ennekuin tuotanto laajenee siinä määrin, että tuotantokanikasvattamoihin investoidaan.

Broilereiden emolinnuille ei ole hyvinvointisääätelyä

Broilereiden emolintujen hyvinvoinnille ei juuri ole kansallisia eikä EU tason säädöksiä. Esimerkiksi vähimmäistilavaatimukset puuttuvat. Säädöksiä toivotaan ja asia jää myös seuraavan tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan käsiteltäväksi.

Kastraatiokivun lievitys

Karjuporsaiden kirurgiselle kastraatiolle on olemassa lyhyen aikaväin ratkaisu eli immunokastratio, totesi puheenjohtaja. Jostain syystä asia ei ole edennyt, vaikka karjuporsaiden kirurgisesta kastraatiosta luopumisesta vuoteen 2018 mennessä on vapaaehtoisesti sovittu EU tasolla. Ilmeisesti kuluttajilta tullut palaute siitä, että immunokastratio epäilyttää kuluttajia, saa teollisuuden epäröimään ja hidastaa immunokastration yleistymistä. Neuvottelukunta toivoi asiaan yhtenäistä ratkaisua koko EU:n alueella. Toisaalta toivottiin ja toisaalta ei toivottu Suomen olevan asiassa edelläkävijä. Jos Suomi ryhtyisi edelläkävijäksi immunokastratioissa, se kannattaisi tehdä markkinat edellä kuluttajalähtöisesti. Ministeriön edustajan mukaan pakottavaa EU lainsäädäntöä asiasta ei ole luvassa. Seuraava neuvottelukunta voisi ottaa asiaan kantaa ja toivoa immunokastration yleistyvän. Pässien ja urosporojen kastraatiosta ei ehditty keskustella.

Eläinten suojelu lopetuksen yhteydessä

Ministeriön edustaja kertoi, että luonnos valtioneuvoston asetukseksi eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä on olemassa. Luonnokseen on yhdistetty kaikki eläinten hyvinvointiin lopettamiseen yhteydessä liittyvät asiat, myös seura- ja harrastuseläimiä koskevat. Kotimainen säädös tulee täydentämään EU tason lopetusasetusta. Kotimaisessa säädöksessä tullaan muun muassa määrittelemään, minkä kokoiselle poroteurastamolle tarvitaan eläinten hyvinvoinnista vastaava henkilö. Asia tulee seuraavan neuvottelukunnan käsittelyyn.

Taloudellista tukea eläinten hyvinvoinnin edistämiseen

Eläinten hyvinvoinnin tuen (nyt eläinten hyvinvointikorvaus) todettiin toimineen hyvin eläinten hyvinvointia edistävästi. Toimenpiteisiin sitoutuminen on maatalousyrittäjälle vapaaehtoista. Kustannuksia aiheuttavaan, eläimen hyvinvointia edistävään toimenpiteeseen, saa taloudellista korvausta. Maatalousyrittäjien keskuudessa on keskustelua siitä, viedäänkö eläinten hyvinvointia edistäviä vapaaehtoistoimia säädöksiin, jolloin ne muuttuvat kaikille pakollisiksi, eikä toimista enää saa taloudellista kompensatiota. Tutkimusta ja koetusta tarvitaan, jotta hyvinvointia edistävien ratkaisujen kestävyys ja vaikutukset saadaan selville. Kummallista olisi myös jättää uusia eläinten hyvinvointia edistäviä toimia tutkimatta ja koettamatta sen vuoksi, että niiden pelätään päätyvän säädöksiin. Osa maatalousyrittäjistä ryhtyy uudistamaan tuotantotapoja, esimerkkinä joidenkin sikatuottajien kiinnostus ja toimet siirtyä emakoiden häkkiporsimisesta vapaaporsimiseen. Ruotsissa ja Norjassa emakoiden vapaa porsiminen on lainsäädännössä vaatimuksena.

Julkisten hankintojen kilpailutuksissa voidaan käyttää eläinten hyvinvointiin perustuvia laatuvaatimuksia. Esimerkiksi sianlihan hankinnassa ostaja voi vaatia, että liha pitää olla peräisin sioista, jotka on kasvatettu häntineen eli sian häntää ei ole katkaistu.

Esitettiin näkemys, että eläinten hyvinvointia ei juuri saada edistettyä lainsäädännöllä, vaan niillä keinoilla, joilla eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi löytyy maksaja. Toisaalta todettiin, että koska hyvät aiheet eläinten hyvinvoinnin suhteen eivät kaikilla toteudu, tarvitaan eläinten pidon ja hoidon säädöstason vähimmäisvaatimukset.

Uuden eläinsuojelulain tarkoituksena on kaavailtu eläinten hyvinvoinnin edistämistä. Tuotantoeläinten hyvinvoinnin edistämiseksi tarvitaan uudistuksia, jotka monesti aiheuttavat kustannuksia. Kustannuksia aiheuttavia uudistuksia voidaan tehdä siirtymäajoilla tai parantamalla tukimuotoja.

6. Yhteenveto neuvottelukunnan toiminnasta ja terveiset seuraavalle neuvottelukunnalle

Puheenjohtaja kiitti neuvottelukunnan jäseniä ja sihteeriä työstä ja rakentavasta keskustelusta sekä summasi neuvottelukunnan toimintaa.

Puheenjohtaja koki toimintasuunnitelman hyväksi rungoksi neuvottelukunnan työlle. Joitakin asioita saatiin neuvottelukunnan avulla menemään hyvin eteenpäin ja joitakin asioita olisi voitu tehdä enemmän. Hyvää työtä tehtiin esimerkiksi eläimille olennaisten käyttäytymistarpeiden käsittelyssä, jota neuvottelukunta teki eläinsuojelulain uudistuksen tarpeisiin. Viljelijöiden talousasioiden läpikäynti neuvottelukunnassa oli myös tarpeellista ja onnistunutta. Eläinsuojeluasiamiehen ja Eläinten hyvinvointikeskuksen järjestämät eläinten hyvinvoinnin seminaarit olivat hyviä. Niissä selkeytettiin sitä, mitä eläinten hyvinvoinnilla tarkoitetaan eli kaikkien neuvottelukuntien laatimaa eläinten hyvinvoinnin määritelmää.

Vähemmän tunnettujen tuotantoeläinlajien hyvinvoinnin käsitteleminen jäi seuraavalle neuvottelukunnalle. Näitä lajeja ovat ainakin porot, strutsit, alpakat ja laamat. Hevosten roolista tuotantoeläimenä käytiin neuvottelukunnassa keskustelu ja tultiin siihen lopputulemaan, että hevonen kuuluu sekä tuotantoeläinten- että seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukuntiin aina asian mukaan. Muuten hevosia ei neuvottelukunnassa juuri käsitelty, esimerkiksi hevosen lajityypilliset käyttäytymispiirteet jäivät käsittelemättä. Julkisuuteen nostettiin muutamia neuvottelukunnan kannanottoja ja lausuntoja.

Eläinten hyvinvoinnin koulutuksen ja opetuksen edistämiseen neuvottelukunta ei ole lausunnon lisäksi erityisesti puutunut; se jää seuraavalle neuvottelukunnalle. Eläinjalostuksen hyvinvointivaikutuksia ei neuvottelukunnassa juuri käsitelty. Asia on tärkeä ja seuraava neuvottelukunta toivottavasti nostaa jalostuksen käsittelyyn. Eläinten hyvinvointia suurissa yksiköissä sivuttiin ja jatkossakin on hyvä keskustella millaisia eläintuotantoyksiköitä haluamme tulevaisuudessa. Tuotantoeläinten hyvinvoinnin edistäminen on käynyt neuvottelukunnan kaudella haasteellisemmaksi. Riskit tuotantoeläinten hyvinvoinnin heikkenemiselle kasvavat ja ovat yhteisiä koko Euroopassa.

Seuraavalle neuvottelukunnalle perinnöksi jätettäviä asioita ovat myös porojen ja turkiseläinten kuljetusten vähimmäisvaatimuksista säätämisen tarpeet, näille eläimille ei ole eläinkuljetussäädöksiä. Samoin turkiseläinten suojelun asetus eläinten käyttäytymistarpeiden näkökulmasta jää seuraavalle neuvottelukunnalle.

Neuvottelukunnan pöytäkirjat löytyvät maa- ja metsätalousministeriön [sivulta](#).

Neuvottelukunnan toimikausi päättyy 30.4.2016. Puheenjohtaja ja sihteeri tekevät yhteenvetdon neuvottelukunnan toiminnasta ja yhteenveto lähetetään jäsenille.

7. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

Helsingissä 30.4.2016

Olli Peltoniemi
Puheenjohtaja

Satu Raussi
Sihteeri